

LANDINFO

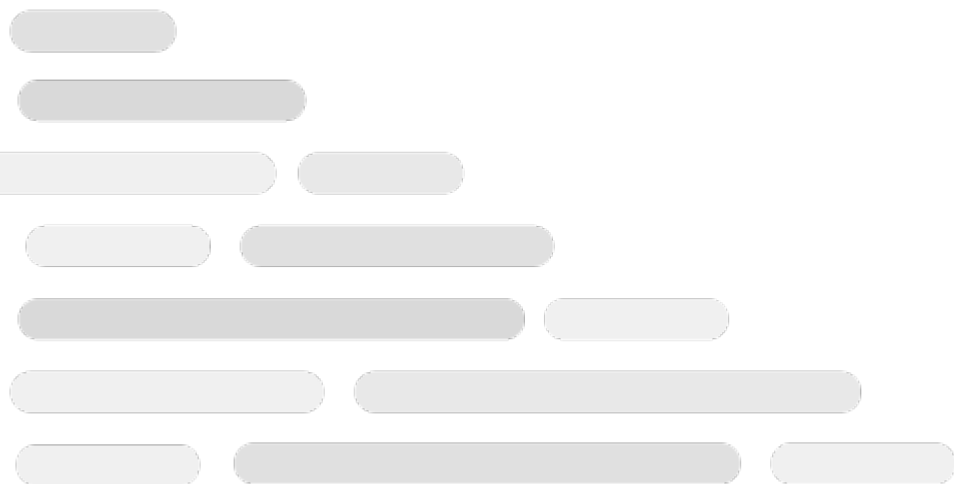
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Venezuela

Utsatte grupper og reaksjoner fra myndighetene

11. juni 2020

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Venezuela is in a deep economic, political and humanitarian crisis. More than 4,5 million people have left the country, mainly to the neighbouring countries Colombia, Peru and Brasil, but also to Europe. Venezuelans continue leaving the country, although some have returned from countries in the region due to the covid-19 pandemic. Major parts of the population participated in manifestations against the authorities throughout parts of 2017 and 2018 because of the authoritarian regime and the lack of food and medicine as a consequence of the unsuccessful economic policy. Fewer demonstrations took place in 2019 and 2020. The authorities met the demonstrators with arrests and violence in both 2017 and 2018, and to a certain degree in 2019 and 2020. The arrests during 2019 and 2020 seem to be more selective and not mass arrests on the scale seen in 2017–2018. Every political act that is seen as oppositional by the authorities can be met with reactions.

Sammendrag

Venezuela befinner seg i en dyp økonomisk, politisk og humanitær krise. Over 4,5 millioner av befolkningen har forlatt landet, hovedsakelig til nabolandene Colombia, Peru og Brasil, men også til Europa. Strømmen av venezuelanere ut av landet fortsetter. En del har imidlertid returnert fra nabolandene på grunn av koronapandemien. Befolkningen har i store deler av 2017 og 2018 demonstrert mot myndighetenes autoritære politikk og mangel på mat og medisiner som følge av en feilslått økonomisk politikk. Det har også vært demonstrasjoner mot myndighetene i 2019 og i 2020, men i mindre format. Myndighetene møtte demonstrantene med arrestasjoner og vold i 2017 og 2018. I 2019 og 2020 har det vært noe færre arrestasjoner i forbindelse med demonstrasjonene. Arrestasjonene i 2019 og 2020 har båret preg av å være mer selektive, og ikke i samme grad vært utført som masse-arrestasjoner. Enhver handling som kan oppfattes som opposisjonell av myndighetene kan imidlertid føre til reaksjoner, og det er ikke noe krav om bevis for at en person skal bli tatt inn og holdes.

Base 803221AI (G00455) 4-07

Illustrasjonen er hentet fra Wikimedia Commons og kan brukes fritt
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Venezuela_Administrative_Divisions.jpg

Innhold

1 Innledning	7
1.1 Kildebruk	8
2 Den politiske og økonomiske krisen i Venezuela	9
2.1 Tidligere president Chavez' politikk fra 1998 til 2013	9
2.1.1 Olje- og valutapolitikken under Chavez	9
2.2 Maduros presidentperiode	10
2.2.1 Hyperinflasjon og etter hvert en oppheving av pris- og valutakontroller	10
2.2.2 Demokratisk sammenbrudd	11
2.3 Presidentvalget 20. mai 2018: bredt fordømt	12
2.4 Høy grad av korrupsjon	13
2.5 Pågående maktkamp mellom Guaidó og Maduro og mislykket kuppforsøk mot Maduro mai 2020	13
3 Omfattende demonstrasjoner mot regimet 2017–2020	15
3.1 Demonstrasjoner i 2020, til tross for koronapandemien	16
4 Grupper utsatt for overgrep fra myndighetene grunnet politisk opposisjon / illojalitet	16
4.1 Demonstranter utsatt for arrestasjoner og drap	17
4.1.1 Arrestasjoner	17
4.1.2 Drap under og i etterkant av demonstrasjonene	18
4.1.3 Behandling av arresterte demonstranter	19
4.2 Tilskuere og personer som befant seg i nærheten av demonstrasjonene	20
4.3 Tidligere militære	20
4.4 Personer med tilknytning til Guaidó	21
4.5 Særlige forhold for kvinner	21
4.6 Fabrikking av saker mot antatte eller reelle politiske motstandere	22
4.7 Advokater, menneskerettsaktivister og dommere	23
4.8 Yrkesgrupper som gis skyld for sammenbrudd i vare- og tjenesteforsyning	24
4.9 Journalister, mediefolk og andre regimekritikere	24
4.9.1 Journalister og andre som har formidlet informasjon relatert til koronapandemien	26
4.10 Studenter	26
5 Antallet politiske fanger: Hvor mange er fortsatt fengslet?	27
6 Rettssikkerhet	28
7 Referanser	30

1 Innledning

Venezuela befinner seg i en dyp politisk og økonomisk krise. Det en gang så rike og på mange måter velfungerende landet, er nå det ett av svært få land i verden med hyperinflasjon, dvs. at prisene stiger med mer enn 50 % i måneden. Tilgangen til mat og medisiner er fortsatt vanskelig, særlig i distriktene. Rundt 4,8 millioner av landets ca. 30 millioner innbyggere har forlatt landet i løpet av de siste årene¹ (UNHCR 2019). Majoriteten har reist til nabolandet Colombia (1,6 millioner per juni 2019) (MSF 2019).

Venezuela, som tidligere mottok flyktninger fra andre latinamerikanske land, har nå selv blitt et land befolkningen flykter fra. Dette er et nytt fenomen i senere latin-amerikansk historie. Den politiske situasjonen i 2019 var preget av polariseringen mellom den selvutnevnte interim-presidenten Juan Guaidó (fra januar 2019) og sittende president Nicolás Maduro.

Etter at korona-viruset gjorde sitt inntog i både Colombia og Venezuela, har en del venezuelanere forlatt Colombia for å reise tilbake til Venezuela (Gallón 2020). Ifølge generalsekretær Martha Skretteberg (som sitert i Stefansen 2020) har 45 000 flyktninger vendt tilbake til Venezuela per juni 2020. Samtidig fortsetter venezuelanere å forlate landet.

Politisk er situasjonen i Venezuela kjennetegnet av ekstrem maktkonsentrasjon og vanstyre. Regimet synes å være mer opptatt av å holde på makten enn å løse de store problemene landet står overfor, og satte i juli 2017 den demokratisk valgte nasjonalforsamlingen til side gjennom valg til en ny «grunnlovsgivende forsamling» (Benedicte Bull, som sitert i NRK 2018).

Den kaotiske politiske situasjonen medførte massive demonstrasjoner over hele landet, særlig i perioden fra april til slutten av juli 2017, men også i 2018 og 2019 og delvis i 2020.

Dette notatet beskriver først den politiske og økonomiske politikken under Hugo Chavez, og deretter hva som har skjedd under nåværende president Nicolás Maduros periode.

Hoveddelen av notatet omhandler situasjonen for personer som venezuelanske myndigheter anser for å være i opposisjon til regimet. Dette er personer som på en eller annen måte ytrer seg kritisk, eller som i handlinger viser sin opposisjon til regimet. Det er vanskelig å skille ut bestemte grupper som regimekritikere, siden store deler av befolkningen per i dag er kritiske til presidenten og hans regjering.

---

¹ Det går ikke fram i hvilke tidsrom de 4,5 millionene har forlatt landet, men ved utgangen av 2015 hadde nærmere 700 000 forlatt Venezuela. Den sterke økningen skjedde fra 2016 (UNHCR 2019).

Notatet forsøker likevel å trekke fram enkelte grupper. Videre tar notatet for seg hvilke typer reaksjoner disse kan bli møtt med fra regimets side.

Flere av temaene i den første delen av notatet behandles på en summarisk måte, men er tatt med for å kunne se forhold i sammenheng (kapittel 2.3–2.5). Notatet gir kun en kort beskrivelse av maktkampen mellom Juan Guaidó og Nicolás Maduro (kapittel 2.5).

Notatet er en oppdatering av Landinfos notat med samme tittel, utgitt september 2019.

1.1 Kildebruk

Notatet baserer seg i stor grad på informasjon Landinfo innhentet på en reise til Colombia og Venezuela 1.–10. mai 2019. Vi besøkte både Bogotá og Cúcuta i Colombia og Caracas i Venezuela. Tema for mange av møtene både i Colombia og Venezuela var den politiske, økonomiske og humanitære situasjonen i Venezuela. I Venezuela møtte vi blant andre representanter for Caritas, menneskerettsorganisasjonene Foro Penal og PROVEA, og en professor ved universitetet Metropolitana i Caracas. Landinfo har i etterkant av reisen holdt kontakt med flere av kildene, og mottatt oppdatert informasjon om både den menneskerettslige og den humanitære situasjonen i landet.

Landinfo satte sammen programmet i Venezuela etter anbefalinger fra blant andre forskeren Antulio Rosales ved Senter for Utvikling (SUM) ved UiO, den norske ambassaden i Bogotá og Caritas Norge i Oslo.

I tillegg til informasjonen vi fikk på reisen, baserer notatet seg på skriftlig kilde-materiale fra blant andre International Crisis Group, Human Rights Watch (HRW), FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), Amnesty International, Foro Penal og ulike nyhetsmedier.

Landinfo har også konsultert flere eksperter på Venezuela i Norge: professor Benedicte Bull og forsker Antulio Rosales, begge fra SUM ved Universitetet i Oslo og førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen Leiv Marsteintredet.

Det eksisterer ulike narrativ for å forklare Venezuelas situasjon, og hvorfor landet har havnet i en situasjon som mange betrakter som en humanitær og økonomisk krise. Det har derfor vært viktig å innhente informasjon fra ulike muntlige kilder. Men selv om kildene kan være uenige om årsakene, så er de imidlertid jevnt over enige om beskrivelsen av dagens situasjon, og hvilke utfordringer befolkningen står overfor.

2 Den politiske og økonomiske krisen i Venezuela

I dette kapitlet belyser vi politikken som har skapt den krisen Venezuela nå befinner seg i, og beskriver kort noen samfunnsforhold som er med på å opprettholde den svært vanskelige situasjonen i landet.

2.1 Tidligere president Chavez' politikk fra 1998 til 2013

Hugo Chavez vant presidentvalget i 1998, og innledet en helt ny politisk epoke i Venezuela. Han ble gjenvalgt flere ganger, og satt som president inntil han døde av kreft i 2013. De politiske prosessene som president Chavez satte i gang, ble kalt «den bolivarianske revolusjonen» og senere «sosialisme for det 21. århundre». Majoriteten av de som støttet opp om Hugo Chavez kom fra den fattige delen av befolkningen, mens opposisjonen til Chavez representerte middel- og overklassen.

Chavez var landets første president uten tilknytning til tradisjonelle politiske og økonomiske maktsirkler. Venezuela hadde gjennom hele 1980- og 1990-tallet vært preget av stor sosial og politisk uro, økende fattigdom og sosiale ulikheter. Dette til tross for at Venezuela i latinamerikansk sammenheng tidligere hadde merkelappen «velfungerende demokrati». Chavez satte sosial utjevning og utvikling i hovedsetet, men konfliktnivået mellom tilhengere og motstandere av hans regjering økte. Han konsoliderte makten under sin presidentperiode, og landets autonome statlige institusjoner mistet mer og mer makt til presidenten. Chavez inngikk en rekke avtaler om handel, teknologiutvikling og samarbeid med land som Kina, Iran, Russland og Hviterussland. Han førte en utenrikspolitisk kurs med brodd mot USA, og hadde nære bånd til Cuba (Krauze 2018).

2.1.1 Olje- og valutapolitikken under Chavez

Venezuela er en av verdens største oljeprodusenter. Da Hugo Chavez ble valgt som president i 1998, sysselsatte det statlige oljeselskapet PDVSA (Petroleos de Venezuela) 40 000 personer og produserte 3,4 millioner fat olje per dag. Profitten fra selskapet gikk rett til landets sentralbank.

Etter at Chavez ble president, ble dette endret. Chavez bestemte at PDVSAs personale skulle ansettes etter politiske referanser mer enn etter faglige kvaliteter, og at oljen skulle selges subsidiert til latinamerikanske land med sympatier for Venezuela. I 2002 var ca. 20 000 oljeindustriarbeidere blitt oppsagt, to tredjedeler av disse var personer med teknisk kompetanse.

PDVSA ble til et slags superdepartement. Det distribuerte mat, bygde hus og styrte en del av de forretningene som Chavez hadde nasjonalisert. Flere og flere ble ansatt i PDVSA, men oljeproduksjonen sank likevel drastisk. Nedgangen i oljeproduksjonen, i tillegg til fallet i oljeprisen som startet i 2002 og nådde et

bunnivå i 2008, gjorde at landets oljeinntekter ble lavere og lavere (Krauze 2018). Det ble aldri etablert noe oljefond, og gjelden til utlandet økte.

Professor i historie Steinar Andreas Sæther viser til Chavez' valutapolitikk som en årsak til at landet i dag befinner seg i en økonomisk krise. Under Chavez opererte landet med flere ulike vekslingskurser. Én vekslingskurs ble brukt til nødvendige varer, og en annen kurs ble brukt på svartebørsen. Dette førte til at korrupsjonen i landet økte. Den offisielle kursen som enkelte i regimet hadde tilgang til, var mange tusen ganger bedre enn kursen på svartebørsen. All annen eksport enn olje ble dermed priset ut av markedet. På den måten ble det økonomisk sett billigere å importere varer fra utlandet enn å dyrke dem selv. Dette bidro til å undergrave den nasjonale produksjonen av varer og tjenester, og landet ble mer og mer avhengig av eksport av olje. Når oljeproduksjonen samtidig gikk ned og oljeprisene også sank, førte dette til en økonomisk krise (Sæther, telefonsamtale juni 2018).

Ifølge professor Benedicte Bull (som sitert i NRK 2018) bygget Hugo Chavez opp en stat rundt det å kontrollere og fordele oljepenger, og ikke rundt et demokratisk statsapparat.

2.2 Maduros presidentperiode

2.2.1 Hyperinflasjon og etter hvert en oppheving av pris- og valutakontroller

President Nicolás Maduro ble valgt som president for en seksårsperiode i 2013. Maduro ble Chavez' nærmeste allierte da Chavez ble syk, og han ble vise-president. Etter at Maduro ble president, har Venezuelas økonomi rast nedover i enda hurtigere tempo.

En feilslått økonomisk politikk kombinert med strenge pris- og valutakontroller, omfattende pengebruk og en stadig større avhengighet av oljepenger har medført både kollaps i hele produksjonsapparatet (inkludert olje) og hyperinflasjon (Benedicte Bull, som sitert i NRK 2018). Inflasjonen² i landet var på hele 130 000 % ved utgangen av 2018 (ICG 2019a). Ved utgangen av 2019 var inflasjonen sunket til ca. 9 500 % ifølge Venezuelas sentralbank (Reuters 2020). Nedgangen i inflasjonen skyldes regjeringens oppheving av en mangeårig pris- og valutakontroll, og en «dollarisering» av økonomien som startet sommeren 2019 og kom i gang for fullt i november 2019.

---

² Norges Bank definerer inflasjon slik: «Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon er det samme som et fall i verdien av penger, det vil si at man får mindre varer enn før for en bestemt pengesum. Inflasjonen måles vanligvis ved veksten i konsumprisene» (Norges Bank u.å.).

Dollar kan nå brukes til å kjøpe varer og tjenester. Folk med vanlige lønninger har imidlertid ingen mulighet til å betale prisene i dollarbutikkene³ (Reuters 2020). Både USA og EU har gradvis satt inn sanksjoner mot venezuelanske myndighetspersoner og selskap som en protest mot den politiske krisen (Reuters 2018). USA vedtok i januar 2019 et forbud mot alle transaksjoner med PDVSA, dette trådte i kraft fra april 2019 (Caritas Venezuela, møte i Caracas mai 2019). USA innførte ytterligere sanksjoner fra 6. august 2019, noe som førte til en ytterligere forverring av den humanitære situasjonen (Krygier & Zuñiga 2019). Venezuela har imidlertid funnet andre kjøpere for sin olje, som russiske Rosneft. Venezuela tjener også penger på salg av gull (både fra illegale gruver og fra gullreserver) og gjennom narkotikatrafikk. Med Maduros frislipp av økonomien har befolkningen særlig i Caracas fått en noe bedre situasjon enn i 2017 og 2018 (The Economist 2019; Knudsen 2020). Enkelpersoner kan importere varer direkte fra USA og betale med dollar, i motsetning til hva den venezuelanske stat kan gjøre, men igjen: det er ikke alle som har tilgang til dollar.

I distriktene er det fortsatt mangel på mat og medisin, og strømmen av personer som forlater landet fortsetter som før. Det er kun en liten minoritet i Caracas som tjener på frislippet av dollar og oppheving av priskontrollen (Ebus 2020, s. 10; venezuelansk kilde, februar 2020).

2.2.2 Demokratisk sammenbrudd

I desember 2015 vant opposisjonsalliansen Mesa de Unidad Democrática (MUD) 2/3 flertall i parlamentsvalget. I stedet for endringer, var valgseieren startskuddet for et demokratisk sammenbrudd i Venezuela. I desember 2015 sparket regjeringen høyesterett og erstattet den med nye og enda mer myndighetstro dommere. Parlamentet ble lammet av anklager om valgfusk som fratok opposisjonen 2/3 flertall. Høyesterett erklærte så en rekke lover for grunnlovsstridige. Situasjonen førte til en rekke demonstrasjoner fra opposisjonens side (Marsteintredet 2017). Disse fortsatte i stort omfang i 2017, og videre i 2018 og 2019, selv om demonstrasjonene etter hvert fikk en annen karakter. Det har også vært demonstrasjoner mot regimet i 2020.

Da regjeringen i slutten av mars 2017 forsøkte å ta makten fra nasjonalforsamlingen og gi den til Høyesterett uten hell, tilspisset konflikten seg. Voldsomme protester startet rett etterpå. Situasjonen toppet seg før 30. juli 2017, datoen for valg til en ny grunnlovgivende forsamling hvis oppdrag var å utforme en ny grunnlov som skulle gi økt makt til regimet. Valget var svært omstridt, all den tid

---

³ På det svarte markedet koster én dollar 60 000 venezuelanske bolivarer. Prisen på en kopp kaffe er ca. 30 000 bolivarer (Knudsen 2020). Minstelønn var i mai 2019 ca. 10 dollar pr måned (7 dollar i kontanter og 3 dollar i form av matkuponger) (Caritas Venezuela, møte i Caracas mai 2019).

det var presidenten som ba om det, og motivet var å erstatte den valgte nasjonal-forsamlingen med en ny.

Store deler av opposisjonen boikottet valget i protest mot president Maduro. Valget har av opposisjonen blitt betegnet som manipulert. Alle de 545 som ble valgt inn i grunnlovsforsamlingen, støtter opp om Maduros regime og er såkalte chavister. I praksis skal den nye grunnlovgivende forsamlingen nå overstyre den demokratisk valgte nasjonalforsamlingen i landet (Benedicte Bull, som sitert i Aaser 2017; NRK 2018; Marsteintredet, e-post august 2018).

Etter at den nye myndighetstro grunnlovgivende forsamlingen trådte sammen for første gang i begynnelsen av august 2017, avsatte den Venezuelas riksadvokat Luisa Ortega Díaz. Díaz har vært en av president Maduros mest frittalende kritikere, og har også forsøkt å stoppe den nye grunnlovgivende forsamlingen. Ifølge en FN-rapport fra juni 2018 har skiftet av riksadvokat ført til at myndighetenes overgrep mot opposisjonen ikke har blitt etterforsket (OHCHR 2018, s. 12).

Se mer om demonstrasjonene mot myndighetenes politikk i kapittel 3.

2.3 Presidentvalget 20. mai 2018: bredt fordømt

President Maduro ble gjenvalgt for en seksårsperiode som Venezuelas president 20. mai 2018. Valgoppslutningen var lav sammenlignet med tidligere valg i Venezuela og var på 68 %.

Valget har i ulike medier blitt kalt en farse og en absurd forestilling. Opposisjonen vedtok å boikotte valget etter at deres viktigste kandidater ble nektet å delta. Den ukjente politikeren Henri Falcón ble den eneste viktige motkandidaten til presidenten, men var uten sjanser mot Nicolás Maduro (Kurmanaev 2018; CNBC 2018). Utfallet av valget var således gitt på forhånd.

Ifølge Benedicte Bull ved SUM (som sitert i NRK 2018) kan man ikke kalle valget demokratisk. Valget ble organisert først etter at regimet hadde tatt kontroll over alle statsinstitusjoner, inkludert rettsapparatet. Samtidig var opposisjonskandidater fengslet og fradømt retten til å drive politikk.

Det var ingen uavhengige valgobservatører som overvåket valget, og det ble utøvd press mot velgerne for at de skulle stemme på Maduro. Et av de fremste midlene for å skaffe seg stemmer var mateskene kalt CLAP⁴ (den spanske forkortelsen for

---

⁴ Dette er en eske fylt med matvarer: ris, pasta, matolje, mel, tørrmelk og andre basisvarer (Stefansen 2018; Aponte & Martinez 2018). Ved hjelp av det såkalte Fedrelandskortet (Carnet de la patria) har myndighetene god kontroll på hvem som får tilgang til pappeskene med mat, og på hvem av dem som stemmer på deres kandidat. For store deler av befolkningen er esken med

Lokalkomiteene for forsyning og produksjon) som månedlig deles ut til deler av befolkningen.

2.4 Høy grad av korrupsjon

Venezuela rangeres som nummer 173 av 180 land på Transparency Internationals korrupsjonsindeks for 2019. Indeksen måler oppfatningen av korrupsjon for den enkelte borger i møte med offentlig sektor.⁵ Transparency baserer seg på intervjuer med ulike eksperter (blant annet akademikere og forretningsfolk) (Slette-mark, seminar mai 2018). Landet nederst på indeksen (180) oppfattes som mest korrupt (TI 2020).

En knapphet på mat og medisiner som har preget landet i flere år har gitt grobunn for korrupsjon. Ifølge Marsteintredet ved UiB har oppgaver som tidligere var underlagt sivile, etter hvert blitt overtatt av militære strukturer med det formål å kunne skaffe inntekter. Et eksempel er at tankbiler med vann som kjører rundt til befolkningen i bydeler i Caracas er overtatt av militæret, som ser sitt snitt til å tjene ekstra ved å utføre disse oppgavene ved å kreve inn ekstra fra innbyggerne (Marsteintredet, telefonsamtale juni 2018).

I løpet av høsten 2019 og 2020 har bildet særlig i Caracas endret seg, i den forstand at det er mye mer varer i butikkene på grunn av Maduros oppheving av pris- og valutapolitikken. Kombinasjonen av en elendig og politisert økonomisk politikk, inflasjon og sanksjoner gjør at en stadig større del av økonomien er svart (Bull, telefonsamtale mars 2020).

2.5 Pågående maktkamp mellom Guaidó og Maduro og mislykket kuppforsøk mot Maduro mai 2020

Den 23. januar 2019 erklærte Juan Guaidó seg som Venezuelas president. Guaidó var lederen i den opposisjonsdominerte nasjonalforsamlingen som ble valgt i 2015, og som senere har blitt satt til side av president Maduro. Guaidó utnevnte seg selv til president under henvisning til den venezuelanske konstitusjonen, fordi han mente at gjenvalget av president Maduro i mai 2018 ikke var et reelt valg. En rekke land anerkjente straks Guaidó som interimpresident i Venezuela, deriblant EU-landene, USA og flere av nabolandene til Venezuela. Guaidó henviser til den venezuelanske grunnloven, men tolkningen av grunnloven på dette punktet er omstridt.

---

statlige matvarer den eneste næringskilden (Stefansen 2018). Trusler om å droppe utlevering av mateskene ble brukt som et pressmiddel i Maduros valgkamp.

⁵ Transparency definerer korrupsjon som misbruk av makt i betrodde stillinger for privat gevinst (Slette-mark, seminar mai 2018).

Guaidó har gjentatte ganger bedt militæret vende seg mot president Nicolás Maduro og gå over til sin side. Guaidó har også flere ganger hevdet at en makt-overtakelse er i gang. Både i februar og 30. april 2019 sa Guaidó at de væpnede styrkene hadde sluttet seg til ham. Dette viste seg imidlertid ikke å være riktig, og kuppforsøkene ebbet ut etter knapt et døgn. Ifølge ICG (2019b) har Guaidó greid å skape misnøye innenfor militæret, men han har ikke lyktes i sitt primære mål, å skape splid og få militæret til å gå over til sin side. Dette til tross for diverse lovnader om amnesti for tidligere kriminelle handlinger og garantier om fremtidig jobb til de som vil forplikte seg til «demokratioppbyggende tiltak» (ICG 2019b, s. 2).

3. mai 2020 var det et nytt kuppforsøk mot president Maduro. Antatte leiesoldater ble arrestert da de skulle ta seg til Venezuela sjøveien fra Colombia. Målet var å hente ut Maduro og fly ham til USA, der han tidligere er anklaget for narko-omsetning. Juan Guaidó skulle så erstatte Maduro. Blant de antatte leiesoldatene var to amerikanere ansatt i et sikkerhetsselskap i Florida, og disse skal ha hatt en avtale med opposisjonen om å styrte Maduro. Kuppforsøket mislyktes, og 45 personer, deriblant to av Guaidós nærmeste rådgivere, ble arrestert og beskyldt for å stå bak den feilslåtte invasjonen. 8 personer skal ha blitt drept (NRK 2020; Faiola, Boburg & Herrero 2020).

Guaidó hevder at 80–85 % av hærens offiserer støtter et politisk skifte, og sier at bare toppsjiktet støtter Maduro. I realiteten hadde kun ca. 1400 offiserer forlatt jobbene sine og reist til Colombia og Brasil i perioden januar–september 2019 (ICG 2019a, s. 7).

Den 5. januar 2020 var det valg på ny nasjonalforsamling, og Juan Guaidó ble nektet adgang til parlamentsbygningen. Det hele endte med at Nicolás Maduros foretrukne kandidat, Luis Parra, ble valgt til leder av nasjonalforsamlingen av de medlemmene som allerede var tilstede i parlamentsbygningen. I et annet lokale ble Guaidó valgt av de øvrige parlamentsmedlemmene, som ikke var blitt sluppet inn i parlamentsbygningen. Landet har nå to presidenter, og to ledere av nasjonalforsamlingen (Wood 2020).

Norge har siden mai 2019 vært med som mekler i forhandlinger mellom Maduro og Guaidó. Partene har først og fremst forhandlet om nye nasjonale valg og betingelsene knyttet til dette (ICG 2020). Per juni 2020 er imidlertid situasjonen fortsatt uvisst, selv om det kunne synes som et lite lyspunkt at Guaidó og Maduro i begynnelsen av juni ble enige om å ta imot utenlandsk bistand mot koronapandemien. De politiske forhandlingene om valg og politisk fremtid er imidlertid et annet spørsmål, og her er det ingen klar løsning i sikte, ifølge førsteamanuensis Marsteintredet ved UiB (telefonsamtale juni 2020).

3 Omfattende demonstrasjoner mot regimet 2017–2020

I løpet av 2017 tok store folkemengder til gatene i Venezuela og protesterte mot president Maduros regjering og klandret den for maktmisbruk, den økonomiske krisen i landet og for manglende tilgang til mat og medisiner. Situasjonen toppet seg under de mange demonstrasjonene som fant sted i perioden april til slutten av juli 2017, med massive arrestasjoner av demonstranter og andre.

Demonstrasjonene fortsatte både i 2018 og i 2019.

Det har vært store antall protestaksjoner de senere årene:

- 2017: 9787 protestaksjoner,⁶ gjennomsnittlig 27 demonstrasjoner per dag
- 2018: 12 715 protestaksjoner⁷
- 2019 (fra 1. januar til 12. mai): 9715 protestaksjoner (OHCHR 2019a, s. 8)

Anholdelsene fortsatte også etter at de store demonstrasjonene opphørte 2017.

Demonstrasjonene i 2018 og i 2019 har vært mindre i omfang og mer lokalt forankret enn demonstrasjonene i perioden april til slutten av juli i 2017. Demonstrasjonene foregår i større grad ute i regionene i lokale nabolag. Befolkningen demonstrerer på grunn av manglende vann, elektrisitet og transport. Hele landet har blant annet vært rammet av flere strømbrydd grunnet manglende vedlikehold av elektrisitetsnett. Flere byer mangler også offentlig transport, siden bussene står fordi de ikke blir reparert, osv. Dette er eksempler på forhold som får befolkningen til å ta til gatene og protestere (Gan, Foro Penal, PROVEA, møter i Caracas mai 2019).

I 2019 skapte særlig disse demonstrasjonene oppmerksomhet:

- 23. januar, dagen da Juan Guaidó utnevnte seg selv som president, var det store demonstrasjoner mot myndighetene, men også demonstrasjoner i favør av Nicolás Maduro.
- 23. februar var det demonstrasjoner i forbindelse med tiltak for å få nødhjelp inn i landet.
- 30. april og 1. mai 2019 var det demonstrasjoner etter at Juan Guaidó hevdet at militæret hadde gått over til hans side. Kuppforsøket ble avblåst etter kort tid.

---

⁶ Dette var en økning på 41 % fra 2016 (OVCS 2019).

⁷ I løpet av de første 90 dagene i 2018 ble det registrert 2414 protestaksjoner, det vil si gjennomsnittlig 27 aksjoner pr dag. Dette var en økning på 30 % fra tilsvarende periode i 2017 (OVCS 2019).

3.1 Demonstrasjoner i 2020, til tross for koronapandemien

Det har også vært demonstrasjoner i 2020, men i mindre format. Det var planlagt en stor demonstrasjon 10. mars som en protest mot lave pensjoner, men demonstrasjonen ble raskt avblåst grunnet sikkerhetsstyrkenes bruk av tåregass (Gan, meldingsutveksling mars 2020; Amnesty International 2020a). Sikkerhetsstyrkene skal ha brukt vold mot demonstrantene. Dette var den første demonstrasjonen Guaidó arrangerte etter at han kom tilbake fra en lengre utenlandsreise (Rapalo 2020). Guaidó samler stadig mindre folkemengder i protester mot regimet. Situasjonen er svært annerledes sammenlignet med 2017 og 2018, da store folkeansamlinger protesterte mot Maduro (Kurmanaev 2020).

På grunn av koronapandemien utsatte politiske ledere i mars 2020 alle politiske demonstrasjoner, men likevel har folk fortsatt å demonstrere, spesielt i fattige områder (Gan, meldingsutvekslinger 24. mars og 2. juni 2020).

I løpet av april 2020 var det så mange som 500 små protestaksjoner, først og fremst protester mot mangel på mat og bensin⁸. 23. april støtte et titalls demonstranter sammen med politistyrker sør i delstaten Bolívar. Det var i løpet av april måned demonstrasjoner mot matmangelen i 15 delstater, med tilfeller av skyting og vold i tre av demonstrasjonene. Det var ikke tilsvarende demonstrasjoner i Caracas i løpet av april måned (Yapur & Zerpa 2020). Antallet protester i perioden januar til april har blitt redusert med 50–75 % fra tilsvarende periode i 2019. Det har likevel vært 500–700 mindre protestaksjoner hver måned. Protestene gjelder minimumslønn, mangler på bensin, gass, elektrisitet, vann og internettforbindelse, i tillegg til protester mot et dårlig helsevesen. Felles for demonstrasjonene er at de har vært i et lite format sammenlignet med tidligere år (OVCS 2020; Gan, meldingsutveksling juni 2020).

4 Grupper utsatt for overgrep fra myndighetene grunnet politisk opposisjon / illojalitet

Menneskerettssituasjonen i Venezuela er, ifølge flere rapporter, svært kritisk (OHCHR 2017; OHCHR 2018; OHCHR 2019a; HRW 2017a).

Dette er ingen uttømmende oversikt over grupper og personer som kan være utsatt for overgrep fra myndigheter og myndighetsvennlige grupper i Venezuela, men Landinfo har trukket fram de mest omtalte gruppene og starter med demonstan-

---

⁸ Venezuela mangler bensin først og fremst grunnet sanksjonene fra USA. USA har gått hardt ut og bedt allierte om ikke å eksportere bensin til Venezuela. Venezuela produserer en tung type råolje, og må importere bensin til transportformål. Sanksjonene har satt en stopper for mye av importen av bensin (Parraga, Cohen & Spetelnik 2020).

tene som den gruppen som har vært størst i antall. De andre gruppene er ikke rangert.

4.1 Demonstranter utsatt for arrestasjoner og drap

Under protestene i 2017 og 2018, og delvis i 2019, gikk myndighetene hardt ut mot demonstranter. Det har blitt rapportert om utbredt bruk av vold, og flere har blitt drept. I tillegg har mange blitt arrestert. Få eller ingen har blitt stilt til ansvar for overgrepene.

4.1.1 Arrestasjoner

Det har foregått arrestasjoner under demonstrasjonene som har pågått siden 2017 og fram til i dag, av ulik intensitet.

HRW har rapportert om overgrep av en dimensjon som ikke hadde vært sett i Venezuela før 2017 (HRW 2017a). Ifølge FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR 2017) som referer til NGO-kilder, skal 5051 personer, inkludert 420 barn, ha blitt vilkårlig arrestert i perioden 1. april til 31. juli 2017, da de største demonstrasjonene fant sted.

HRW viser til at enkelte demonstranter kan ha vært delaktige i voldshandlinger, men det store flertallet av de arresterte deltok i ikke-voldelige demonstrasjoner (HRW 2017a, s. 18). Demonstrantene har delvis blitt pågrepet når de har demonstrert, men enkelte har også blitt pågrepet når de har vært på vei hjem fra demonstrasjoner (HRW 2017a, s. 27).

Sikkerhetsorganer og såkalte colectivoer⁹ skal ifølge HRW (2017a, s. 39) og OHCHR (2017; OHCHR 2019a, s. 8) ha foretatt arrestasjoner og utøvd vold mot demonstranter, selv om colectivoene etter loven er uten formell myndighet. Colectivoene skal etter pågripelsene ha overgitt de arresterte til venezuelansk politi eller til nasjonalgarden.

I etterkant av de store demonstrasjonene som fant sted fra april til og med juli 2017, har sikkerhetsstyrkene, spesielt etterretningstjenesten, fortsatt å arrestere folk på utenomrettslig vis. Disse arrestasjonene har, ifølge OHCHR (2018), foregått på en mer selektiv måte enn under de store demonstrasjonene i 2017.

Foro Penal (som sitert i OHCHR 2019a) opplyser følgende om arrestasjoner av demonstranter:

---

⁹ Venstreorientert grasrotbevegelse som oppstod i fattige bydeler i Caracas på 1970 og 1980-tallet. Grupperingen har ingen formell tilknytning til myndighetene, men enkelte av gruppene utfører oppdrag på vegne av myndighetene (HRW 2017b, s. 16). Se Landinfos respons fra 2019 (Landinfo 2019b).

- 15 045 personer skal ha blitt arrestert på grunn av politiske motiver i perioden januar 2015 til mai 2019
  - 527 av disse skal ha vært arrestert i 2018
  - 2091 skal ha blitt arrestert i perioden januar til mai 2019

Majoriteten av de arresterte skal ha blitt arrestert i forbindelse med demonstrasjoner, men færre i forbindelse med demonstrasjoner i 2019. Myndighetene var mer selektive da de foretok arrestasjoner i 2019, ifølge Foro Penal (meldingsutveksling september 2019). Det er ikke lenger vanlig med massearrestasjoner under demonstrasjoner, men myndighetene ser ut personer som de av ulike grunner antar konspirerer mot dem. Det er imidlertid ingen krav til bevis, og stor grad av fabrikkering av saker (Foro Penal, meldingsutveksling september 2019).

Under demonstrasjonene i januar og februar 2019 var det, ifølge Foro Penal, kun noen få personer som ble arrestert. I andre demonstrasjoner i 2019 har det imidlertid vært flere som har blitt arrestert, blant annet under demonstrasjonene 30. april/1.mai 2019. Politiet bruker kamera aktivt for å få oversikt over hvem som deltar i demonstrasjonene, og pågriper deltakere. Myndighetene har også såkalte spioner blant demonstrantene som kan rapportere om hvem som deltar. Venezuela har et effektivt overvåkingssystem, ifølge Foro Penal (møte i Caracas, mai 2019).

Det har også vært arrestasjoner i 2020, men de aller fleste av disse har vært kortvarige anholdelser.

I demonstrasjonen i Bolívar i april 2020 mistet én mann livet, mange ble såret og 33 personer ble anholdt (Yapur & Zerpa 2020). Landinfo har konsultert Foro Penal, men har ikke informasjon om hvorvidt de anholdte i forbindelse med demonstrasjonen er løslatt eller ikke (Foro Penal, meldingsutveksling april 2020).

I byen Cumanacoa (i delstaten Sucre, øst for Caracas) brøt et titalls personer seg inn i et matlager, også i april 2020. To personer ble skutt og 32 personer arrestert, ifølge representanter for myndighetene. Lignende situasjoner, hvor personer har demonstrert og politiet har kommet til og slått ned demonstrasjonene og arrestert de fremmøtte, har skjedd i andre byer i løpet av april måned 2020 (Yapur & Zerpa 2020).

4.1.2 Drap under og i etterkant av demonstrasjonene

Det verserer ulike tall på hvor mange personer som skal ha blitt drept i forbindelse med demonstrasjonene.

Ifølge en offisiell rapport fra Venezuelan Communications Ministry (som sitert i HRW 2017a, s. 41) ble 167 personer drept i forbindelse med demonstrasjoner i perioden 6. april til 4. august 2017. 17 av personene var barn yngre enn 18 år. 29

ble drept 30. juli 2017, dagen for folkeavstemningen om et «ja» til en ny grunnlov-givende forsamling.

Ifølge venezuelanske myndigheter skal ingen personer ha blitt drept under demonstrasjoner i 2018, mens 29 personer skal ha blitt drept i perioden fra januar til mai 2019. OVCS rapporterte imidlertid om 14 dødsfall i forbindelse med demonstrasjonene i 2018, og FNs høykommissær for menneskerettigheter registrerte 55 dødsfall mellom januar og mai 2019 (OHCHR 2019a). Ifølge Foro Penal og Natalia Gan ble 6 personer drept i forbindelse med demonstrasjonene 30. april og 1. mai (møte i Caracas mai 2019).

PROVEA har opplyst om 8 personer som deltok i demonstrasjoner, og som ble oppsøkt og drept hjemme etter demonstrasjonene i løpet av 2019 (møte i mai 2019).

4.1.3 Behandling av arresterte demonstranter

I likhet med forholdene i 2017 og 2018, ble mange demonstranter også mishandlet og torturert i 2019, ifølge OHCHR. Sikkerhetsstyrkene har også utført illegale husundersøkelser på jakt etter demonstranter (OHCHR 2019a, s. 8). Både Natalia Gan, Foro Penal og PROVEA har opplyst at tortur er utbredt; både fysisk og psykisk tortur. Gan har videre opplyst at i forbindelse med demonstrasjonene 30. april og 1. mai ble mer enn 300 personer skadet. Gan viser til militær etterretning som ansvarlige for både bruk av tortur og forsvinninger (Foro Penal; Gan; PROVEA, møter i Caracas mai 2019).

Enkelte av de anholdte har blitt holdt i uker og måneder. Andre har blitt sluppet etter noen få dager. Noen holdes i flere år (de aller fleste uten dom) før de løslates (Foro Penal, meldingsutveksling 28. mai 2019).

De som ble arrestert under de store demonstrasjonene i 2017, har rapportert til HRW (2017a) at de ble kjørt rundt i mange timer før de ble bragt til arresten eller ble stilt for en dommer. I løpet av perioden hvor de ble holdt og kjørt rundt, skal de ha blitt trakassert og truet, og også blitt utsatt for overgrep i bilene. Enkelte skal ha blitt frastjålet eiendeler.

Amnesty International gir eksempler på personer som har blitt holdt i varetekt i flere måneder, som nektes medisinsk behandling og som ikke har tilgang hverken til rent vann eller tilstrekkelig med mat (Amnesty International 2019).

Ifølge OHCHRs rapport for 2018 har venezuelanske myndigheter brukt makt mot demonstranter helt siden 2012. Etter 2015 skal myndighetene ha satt i gang særskilte operasjoner mot personer som har demonstrert mot regimet. OHCHR har dokumentert over 90 tilfeller av personer som har vært anholdt og blitt utsatt for en eller flere typer av det de mener er umenneskelig og grusom behandling.

OHCHR skriver at mishandlingen og torturen som har blitt dokumentert inkluderer bruk av elektroshokk, å bli slått hardt, voldtekt og annen form for seksualisert vold, og kvelning med plastposer og kjemikalier. Særlig militære som har desertert, og som dermed oppfattes som illojale mot Maduros regime, har vært utsatt for tortur, ifølge OHCHR (2019b).

OHCHR har også dokumentert tilfeller av det de hevder er grusom, umenneskelig og nedverdiggende behandling av arrestertes familiemedlemmer (OHCHR 2018, s. 29–30).

Både Counter Intelligence Office, etterretningstjenesten SEBIN (Servicio Bolivariano de Inteligencia Nacional) og politistyrken FAES (Las Fuerzas de Acciones Especiales) står bak overgrep og tortur. FAES brukes politisk for å utføre utenomrettslige drap (Gan, møte mai 2019).

4.2 Tilskuere og personer som befant seg i nærheten av demonstrasjonene

HRW rapporterer at arrestasjonene i 2017 også rammet personer som kun sto og så på demonstrasjonene (HRW 2017b, s. 18, 37). Politiet har kommet til protestaksjoner og brukt våpen både mot demonstranter og mot personer som ikke deltok i demonstrasjonene, men som bodde i nabolaget, ifølge HRW (2017b, s. 26). Også personer som befant seg i nærheten av demonstrasjoner ble anholdt, uten selv å ha deltatt (HRW 2017b, s. 37).

Dette har også skjedd i 2018 og i 2019, men i mye mindre grad i 2019 sammenlignet med de to foregående årene (Foro Penal, meldingsutveksling september 2019).

4.3 Tidligere militære

Per 1. juni 2020 er 128 personer fra militæret arrestert og går inn under menneskerettsorganisasjonen Foro Penals definisjon av politiske fanger. Dette er personer som enten selv har desertert eller som myndighetene mener ikke lenger er lojale mot regimet (Foro Penal u.å.; Foro Penal, 2020b).¹⁰

Flere militære av lavere rang har reist ut av landet, og myndighetene har pågrepet familiemedlemmer av dem. Ifølge Foro Penal er dette et signal til de militære om at de skal komme tilbake til Venezuela, og at hvis de ikke gjør det, så vil noe skje med familiemedlemmene (Foro Penal, møte i Caracas mai 2019).

Lønningene til militære av lavere rang er i utgangspunktet svært lave, men stillingene gir muligheter til inntekter gjennom korrupsjon. Spesielt innenfor

---

¹⁰ Antallet militære blant de politiske fangene var 120 per 17. februar (Foro Penal, meldingsutveksling februar 2020).

administrative posisjoner innenfor militæret er muligheten til å tjene litt ekstra store (ICG 2019b). Maduro har gitt militæret store privilegier for å oppnå lojalitet. Maduro har ingen militær bakgrunn, som tidligere president Chavez, og har dermed ikke samme stjernestatus blant de militære som sin forgjenger. Han har derfor måttet ty til enda bredere tildeling av privilegier for å holde på de militæres lojalitet. Militæret utgjør en stor del av Maduros innerste krets (ICG 2019b, s. 5). De av de militære som ikke ansees som lojale mot Maduro, blir møtt med fengslinger, tortur og umenneskelig behandling (ICG 2019b, s. 7).

4.4 Personer med tilknytning til Guaidó

Flere med nær tilknytning til Juan Guaidó og andre opposisjonelle har vært blitt arrestert.

En onkel av Guaidó ble arrestert da han ankom flyplassen i Caracas fra Lisboa sammen med Juan Guaidó 11. februar 2020. og anklaget for smugling av eksplosiver. Opposisjonen stiller seg uforstående til anklagen, og ser det hele som et angrep på Guaidó og opposisjonen. Onkelen skal ikke ha vært involvert i politikk, men var kun reisefølge for sin nevø, ifølge familien. Juan Guaidó selv fikk passere uten å bli stoppet, til tross for at han hadde brutt et utreiseforbud ved å forlate landet og være borte i tre uker. Også Guaidós stabsleder, Roberto Marrero, ble arrestert i 2019, og sitter fortsatt fengslet (BBC News 2020).

Spesialstyrken FAES arresterte 2. april 2020 to opposisjonspolitikere med tilknytning til den opposisjonsdominerte nasjonalforsamlingen som ble valgt i 2015. Minst 10 andre personer med tilknytning til opposisjonens representanter i nasjonalforsamlingen og ansatte der har blitt arrestert under ulike omstendigheter i løpet av de siste månedene (Amnesty International 2020c). Ytterligere 45 personer fra opposisjonen skal ha blitt arrestert i forbindelse med det mislykkede kuppforsøket mot president Maduro 3. mai 2020, som omtalt under 2.5 i notatet (NRK 2020).

4.5 Særlige forhold for kvinner

OHCHR opplyser at slektninger av antatte politiske motstandere av det venezuelanske regimet utsettes for reaksjoner, og at dette i stor grad gjelder kvinnelige slektninger. Kvinner utsettes for seksuelle overgrep og kjønnsbasert vold. De utsettes dessuten for ydmykelser når de besøker slektninger i fengsel og under husransaker (OHCHR 2019a, s. 8).

Kvinner som FNs høykommissær har intervjuet for sin rapport (OHCHR 2019a, s. 9), opplyser om overgrep som å bli dratt etter håret, å bli utsatt for beføling, trusler om voldtekt, å bli tvunget til å kle av seg og seksuell trakassering, i den hensikt å ydmyke dem og for å få tilståelser om eventuell politisk aktivitet.

Kvinner har videre opplyst om uholdbare forhold i overfylte fengselsceller som blir bevoktet av menn. Fengelsvakter og andre innsatte presser kvinner til seksuelle tjenester i bytte for «fengselsprivilegier» og «beskyttelse». Kvinner som er arrestert på grunn av politisk aktivitet blir ofte nektet fengselsbesøk (HRW 2017a, s. 2, s. 24; OHCHR 2019a, s. 9).

I forbindelse med den store migrasjonen fra Venezuela til nabolandene, spesielt til Colombia og Brasil, har mange venezuelanske kvinner endt opp i prostitusjon i grenseområdene. Det er etter hvert i stigende grad de fattige som forlater Venezuela, og disse har få eller ingen mulighet til jobb i nabolandene, ifølge Mauricio Garcia som jobber for Jesuit Refugee Service (møte i Bogotá, mai 2019). En sosialarbeider i byen Riohacha helt nord i Colombia, nær den venezuelanske grensen, opplyser at venezuelanske kvinner som krysser grensen fra Venezuela ofte blir utsatt for seksuell vold når de skal krysse grensen. (Venezuelanske sikkerhetsstyrker og bevæpnede grupper stopper folk på flere sjekkpunkter). Mange krysser grensen på uoffisielle grenseoverganger, såkalte truchas, og må betale mye i bestikkelser. Både kriminelle grupper og den colombianske geriljaen ELN kjemper om kontrollen over grenseovergangene for personlig berikelse (Ebus 2020).

ICG (Ebus 2020) rapporterer om svært vanskelige sosiale og økonomiske forhold nord i Colombia (La Guajira/Riohacha) for venezuelanere som krysser grensen fra delstaten Zulia. Mange venezuelanske kvinner og unge jenter, helt ned i 13–14-årsalderen, krysser grensen for å føde i Colombia. Sykehusene i Zulia mangler utstyr, og i tillegg må de fødende betale dyre bestikkelser i dollar for tjenester som i utgangspunktet skal være gratis. Heller ikke fødestuene/sykehusene på andre siden av grensen er i stand til å gi adekvat behandling, men forholdene har likevel vært bedre i Colombia enn i Venezuela. Koronapandemien har gjort at denne situasjonen nå kanskje er like vanskelig begge steder.

4.6 Fabrikking av saker mot antatte eller reelle politiske motstandere

Personer som ikke selv har deltatt i demonstrasjoner, men som er motstandere eller antas å være motstandere av regimet, har også blitt anholdt. Felles for anholdelsene er at politiet har gjort dem uten pågripelsesordre. Mange av de anholdte har heller ikke fått tilgang til advokat. Flere av de pågrepne har blitt holdt på ukjent sted, hvor familiemedlemmene ikke har kunnet kontakte dem. I tilfellene som HRW har dokumentert (2017a, s. 31–32), har de anholdte drevet ulike former for opposisjonell virksomhet og tilhører ulike opposisjonspartier. Ikke alle har hatt posisjoner innenfor opposisjonen. En av de anholdte var bror til en opposisjonell, og slektskapet førte til at han ble pågrepet.

Foro Penal opplyser at i disse sakene er det ingen krav om bevis. Personer kan bli anklaget for forhold som de ikke har hatt befatning med. Hvis noen har et bilde av

en demonstrasjon på sin mobil, kan myndighetene bruke det som et bevis på at personen selv deltok. Myndighetene oppsøker også personer hjemme og finner et eller annet som de hevder beviser at en person er illojal. Fabrikking av saker er svært utbredt, ifølge Foro Penal (møte i Caracas mai 2019; meldingsutveksling, september 2019).

Det er ikke noe logisk mønster i hvem som blir arrestert. Enkelte ganger blir kjente personer arrestert, mens andre ganger er det helt ukjente personer som pågripes. Både PROVEA og Natalia Gan opplyser at de forsøker å finne logikken, men at strategien nettopp er at ingen kan føle seg sikker på ikke å bli anholdt. Deres analyse av arrestasjonene viser at hvem som helst kan risikere å bli bragt inn. PROVEA viser til et eksempel der det ble arrangert et politisk møte for Guaidó. De som jobbet med det praktiske for dette møtet, teknikere og andre, ble arrestert etter møtet var avsluttet, men Guaidó selv ble ikke arrestert (Gan; PROVEA, møter i Caracas mai 2019).

Opprinnelige Chavez-tilhengere, såkalte Chavistas, har også vært utsatt for reaksjoner. Noen av dem har kritisert Maduro, og siden blitt oppsagt fra jobben. En tidligere justis- og innenriksminister som selv har «jaktet» på demonstranter mot regimet, gikk ut og kritiserte Maduro i 2016. Han ble fratatt ministerposten og fengslet (PROVEA, møte i mai 2019).

PROVEA opplyser videre at folk som jobber med humanitære forhold er i myndighetenes søkelys, blant annet kan personer som leverer ut medisin bli arrestert (møte i Caracas mai 2019).

Slektninger av politisk opposisjonelle kan også være i myndighetenes søkelys, som nevnt ovenfor. OHCHR har dokumentert en økning i antallet arrestasjoner av slektninger av antatte politisk opposisjonelle, særlig kvinner. Disse blir utspurt om sine slektninger, og blir også i visse tilfeller utsatt for mishandling og tortur. Arrestasjonene brukes for å utøve press overfor antatt politisk aktive, og som en form for avstraffelse. Slektninger utsettes også for drapstrusler (OHCHR 2019a, s. 8).

Tidligere har HRW vist til et tilfelle der personer innenfor opposisjonen ble arrestert fordi de organiserte en streik for å protestere mot valget som skulle finne sted 30. juli 2017. Personene ble utsatt for ulike former for tortur (HRW 2017a, s. 24).

4.7 Advokater, menneskerettsaktivister og dommere

Personer som tilhører en bestemt yrkesgruppe kan være utsatt for arrestasjoner og andre overgrep. Deres aktivitet trenger ikke være individuell, det er i kraft av sin rolle at myndighetene holder dem under oppsikt.

Menneskerettsaktivister og advokater er utsatt fordi de dokumenterer menneskerettsbrudd. Dommere holdes under oppsikt, og hvis de skulle fatte beslutninger som går imot hva myndighetene mener, vil de møte reaksjoner. Foro Penal nevner en enkeltsak hvor en dommer handlet etter FNs retningslinjer og ikke etter venezuelanske myndigheters vilje i en enkeltsak. Dommeren ble fengslet i en fabrikkert sak om korrupsjon. Hun ble løslatt etter en tid, men på betingelse av at hun ikke kan forlate landet (møte mai 2019).

4.8 Yrkesgrupper som gis skyld for sammenbrudd i vare- og tjenesteforsyning

I løpet av 2019 var det en rekke strømbrudd i Venezuela. Dette skyldes ifølge flere kilder dårlig vedlikehold (Foro Penal; Gan; Provea, møter i Caracas mai 2019). Også i 2020 har det vært flere strømbrudd, spesielt i vestre deler av Venezuela, som i delstaten Zulia (Gan meldingsutveksling juni 2020).

Myndighetene vil imidlertid ikke innrømme at sammenbruddet i elektrisitets- og vann-nettet skyldes dårlig vedlikehold, og hevder det skyldes sabotasje. Flere personer som har hatt en eller annen jobb innenfor elektrisitetsforsyningen har blitt arrestert og beskyldt for å stå bak strømbruddene. Foro Penal viser til at arrestasjoner mot personer innenfor elektrisitetsforsyningen særlig skjedde i løpet av våren 2019. I 2018 var det stor mangel på mel og brød i Venezuela, og den gangen ble flere bakere arrestert og beskyldt for å sabotere jobben sin. Ifølge Foro Penal utpeker myndighetene syndebukker for forhold de selv er skyld i (møte i Caracas mai 2019).

4.9 Journalister, mediefolk og andre regimekritikere

Journalister og andre som ytrer seg kritisk mot det venezuelanske regimet, utsettes ofte for reaksjoner fra myndighetenes side. Disse blir, sammen med menneskerettsaktivister og den politiske opposisjonen, sett på som forrædere av regimet. Dette gjelder journalister som ytrer seg i skriftlige medier, men kan også gjelde personer som ytrer seg kritisk i sosiale medier¹¹ (Foro Penal, møte i Caracas mai 2019; Gan, meldingsutveksling juni 2020).

Venezuelanske myndigheter forsøker å stenge uavhengige medier ute, og framhever sin egen versjon av hva som skjer i landet (OHCHR 2019a, s. 6). Arrestasjonene av journalister har økt, både venezuelanske og utenlandske, og flere hundre venezuelanske journalister bor nå i utlandet (OHCHR 2019a).

Det venezuelanske nettstedet Espacio público viser til en rekke eksempler på at særlig journalister blir utsatt for overgrep (menneskerettsbrudd og arrestasjoner)

---

¹¹ Se mer om personer som ytrer seg i sosiale medier i vår respons *Venezuela: Kritiske ytringer i sosiale medier* (Landinfo 2019a).

fordi de har ytret seg om forhold i landet som myndighetene oppfatter som kritikk. Journalister har blitt tvunget til å slette artikler de har skrevet på grunn av trusler fra myndighetene (Espacio público 2020).

Også andre som uttaler seg kritisk om forholdene i landet kan utsettes for overgrep. HRW viser spesielt til at helsepersonell som har uttalt seg kritisk om tilstanden i helsevesenet har blitt utsatt for trusler. Leger som har deltatt i protester mot myndighetene har vært arrestert og fått forbud mot å uttale seg offentlig om helseforhold (HRW 2020).

Journalister er alltid en utsatt gruppe, ifølge professor Natalia Gan. Hun opplyste i 2019 at flere internasjonale journalister har blitt tvangsutsendt fra Venezuela i løpet av året. Myndighetene ønsker ikke at utenlandske journalister skal komme til Venezuela og rapportere om forholdene. En tysk journalist ble arrestert i Falcón i 2018. Han skrev artikler om den humanitære krisen og migrasjonen fra Venezuela, hvor han var bosatt. Han ble løslatt etter 6 måneder (Gan, møte i Caracas mai 2019).

Ifølge OHCHR (2017) ble 60 journalister og andre mediefolk arrestert i perioden 1. april til 31. juli 2017, da de store massedemonstrasjonene mot regimet fant sted. De fleste av disse ble løslatt etter noen timer, men ofte måtte de slette bilder de hadde tatt under demonstrasjonene. En journalist ble holdt i 16 dager. Av de 60 arresterte var 54 menn og 6 kvinner (OHCHR 2017, s. 26). Ifølge OHCHRs informasjon var det sikkerhetsstyrkene som sto bak de fleste overgrepene mot journalistene, men journalister ble også angrepet av demonstranter og støttespillere til både opposisjonen og myndighetene.

Det har også vært overgrep mot journalister etter at massedemonstrasjonene ble avsluttet i juli 2017. Mellom januar og april 2018 ble det dokumentert 86 tilfeller av brudd på ytringsfriheten (OHCHR 2018, s. 37). I 2017 ble det registrert 708 tilsvarende saker, særlig i forbindelse med massedemonstrasjonene.

Det har imidlertid også blitt begått menneskerettsbrudd mot journalister som har skrevet om helse- og matsituasjonen, fengselsforhold og korrupsjon. Journalister som har skrevet om disse temaene, har blitt utsatt for trakassering, nedverdiggende oppførsel fra myndighetene, angrep og arrestasjoner. Journalister måtte skjule kameraet når de ønsket å ta bilder på et offentlig sykehus i Caracas for å dokumentere forholdene der (OHCHR 2018, s. 37).

Innsnevringen av ytringsfriheten for journalister og mediefolk har også rammet representanter for organisasjoner, akademikere, studentledere, sosiale og politiske ledere, og andre som har ytret seg kritisk mot regimet. Ifølge OHCHR (2018, s. 38) har disse blitt trakassert, truet og angrepet eller arrestert for å ha uttrykt meninger som er i opposisjon til regimet.

Administrative hindringer har vært brukt for å ramme ytringsfriheten. Blant annet har det vært vanskelig å skaffe papir til trykking av aviser. Anskaffelse av papir har nemlig vært monopolisert gjennom et statlig foretak siden 2013, og hyperinflasjon har ført til at det er for dyrt å importere papir (OHCHR 2018, s. 38). Flere mediebedrifter har vært rammet av slike hindringer på grunn av antakelser om at de fører en anti-myndighetslinje. Åtte TV-kanaler og 54 radio-stasjoner ble nedlagt i løpet av 2017. Flere trykkerier er ute av drift, 17 aviser og tidsskrifter ble stoppet i 2017, seks av dem permanent. Mellom januar og april 2018 måtte i tillegg minst syv aviser og tidsskrifter legge ned driften på grunn av papirmangel (OHCHR 2018, s. 38). Situasjonen forverret seg i 2018/2019 med stenging av flere uavhengige avisredaksjoner, radio- og fjernsynsstasjoner (OHCHR 2019a, s. 6). Situasjonen har ikke endret seg til det bedre.

4.9.1 Journalister og andre som har formidlet informasjon relatert til koronapandemien

Etter at koronapandemien nådde Venezuela, har det vært rapportert om journalister og også privatpersoner som har fått reaksjoner fordi de har omtalt pandemien. Dette har vært artikler som har omhandlet forholdene på sykehusene for koronapasienter, eller artikler om bekreftede smittetilfeller. Ikke bare journalister har fått reaksjoner for sine innlegg, dette gjelder også doktorer og sykepleiere som har formidlet informasjon om pandemien (Foro Penal, meldingsutveksling april 2020; Gan, meldingsutveksling juni 2020). Ifølge Foro Penal har det vært en økning av arrestasjoner av helsearbeidere og journalister som har satt spørsmålstegn ved myndighetenes håndtering av koronapandemien. 40 personer skal ha blitt arrestert på grunn av kritiske ytringer knyttet til myndighetene og covid-19 per mai 2020 (HRW 2020). En journalist ble arrestert av spesialstyrken FAES 21. mars 2020 fordi han hadde twitret «live» om koronapandemien, ifølge Amnesty. Journalisten ble anklaget for blant annet å ha oppildnet til hat. FAES kom til journalistens hus og tok både ham og familien med seg til sine lokaler. Familien ble sluppet fri med en gang, mens journalisten ble løslatt mot betingelser 2. april. Amnesty International ber om at saken mot journalisten lukkes, og hevder saken er fabrikkert (Amnesty International 2020b).

4.10 Studenter

Venezuelanske myndigheter følger med på aktivitet som foregår på universitetene, og det har vært razziaer der. Studenter blir generelt sett på som potensielle motstandere av regimet, og flere studenter har, ifølge Marsteintredet ved UiB, blitt arrestert. Universitetet Andrés Bello utenfor Caracas er blant dem som har vært særlig utsatt for razziaer (Marsteintredet, telefonsamtale august 2017). I 2018 tiltok undertrykkelsen av enkelte grupper i befolkningen, blant annet studenter (Gan, møte i Caracas mai 2019).

5   **Antallet politiske fanger: Hvor mange er fortsatt fengslet?**

Menneskerettsorganisasjonen Foro Penal operer med tre kategorier politiske fanger av de som sitter fengslet

- Personer som er arrestert eller dømt for å utgjøre en individuell politisk trussel mot myndighetene. De kan være politiske ledere eller sosiale ledere.
- Personer som er arrestert eller dømt, ikke på grunn av individuelle forhold, men for å tilhøre en gruppe som myndighetene ønsker å avskrekke.
- Personer som myndighetene ikke ser på som en politisk trussel på grunn av individuelle eller gruppeforhold, men som blir brukt av myndighetene til å opprettholde en type kampanje eller for å skape et bestemt politisk narrativ (Foro Penal u.å.).

Per 1. juni 2020 var det ifølge Foro Penal 451 politiske fanger i Venezuela. Av disse var 416 menn og 35 kvinner. 323 var sivile og 128 militære. 449 var voksne, 2 er mindreårige (Foro Penal 2020b). Tallet har økt fra 363 politiske fanger per 12. mai 2020 (Foro Penal 2020a).

Fra 1. januar til 6.april i år ble 72 personer arrestert ut fra politiske motiv. Spesielt i løpet av mars måned ble mange arrestert på grunn av politiske årsaker i forbindelse med demonstrasjoner. Dette til tross for at venezuelanske myndigheter innførte unntakstilstand i landet 13. mars i forbindelse med koronapandemien (Foro Penal, meldingsutveksling april 2020).

De militære som sitter fengslet er personer som myndighetene mistenker for ikke å støtte regimet til president Maduro. Militært personell som sitter fengslet er anklaget for forræderi mot fedrelandet eller oppfordring til opprør mot militæret (Infobae 2019).

Per 28. mai 2019 var i underkant av 800 personer fortsatt arrestert på grunn av politiske motiv (OHCHR 2019a, s. 8; Foro Penal, meldingsutveksling mai 2019). I mai var 104 av de arresterte militære, resten sivile. Av de som fortsatt satt arrestert per 28. mai 2019 var 693 personer sivile, mens 104 var militære. De fleste av de militære som er arrestert, er anklaget for forræderi. Noen av de som har blitt arrestert i forbindelse med demonstrasjoner, holdes i måneder, og tidvis også i flere år. Flere av de som ble arrestert i 2017, sitter fortsatt arrestert. De fleste blir imidlertid løslatt etter noen uker eller måneder (Foro Penal, meldingsutveksling mai 2019).

Per 2. september 2019 var 476 personer arrestert på grunn av politiske motiv, ifølge tall fra Foro Penal (som gjengitt i NTN24 2019). Av de arresterte var 438 menn og 38 kvinner, 369 var sivile og 107 militære.

Som tallene under viser, gikk antallet politiske fanger jevnt ned i løpet av 2019. Av de som sitter fengslet er imidlertid prosentandelen militære av de som sitter fengslet økende.

Av de som har blitt arrestert i løpet av de siste årene, har bare 1437 personer blitt løslatt uten betingelser mens hele 8598 har blitt løslatt på betingelser som begrenser deres frihet (OHCHR 2019a, s. 8). De som løslates mot betingelser, må presentere seg for retten og får meldeplikt. Disse tas ofte inn igjen på nytt i nye arrestasjoner (Gan, møte i Caracas mai 2019).

Kun 6 % av de fengslede har blitt stilt for retten (Foro Penal, meldingsutveksling mai 2019; Gan 2020). Av disse igjen er det kun ti som har fått rettskraftig dom (Gan 2020).

Landinfo har ingen oversikt over navn på domfelte og lengde på fengselsdommene, men er kjent med at noen få har fått mange års fengselsstraff (Foro Penal, møte i Caracas mai 2019).

Mange pågrepne ble løslatt etter at Maduro vant valget 20. mai 2018.¹² Ifølge Leif Marsteintredet er det imidlertid en bevisst strategi fra myndighetene overfor det internasjonale samfunnet at de løslater arresterte, mens de samtidig arresterer nye. Det er også slik, ifølge Marsteintredet, at myndighetene ønsker å bli kvitt en del opposisjonelle, og at det er flere som løslates på betingelse av at de skal reise ut av landet (telefonsamtale, juni 2018).

6 Rettssikkerhet

Ifølge OHCHR (2019a) har majoriteten av ofrene for menneskerettsbrudd lite rettssikkerhet. Få ber om bistand fra rettsapparatet på grunn av manglende tillit. I de tilfellene de hender seg til myndighetene, opplever de verken at myndighetene starter etterforskning eller foretar noen uavhengig undersøkelse av den enkelte sak. Et partisk og korrupt rettssystem gjør at svært få personer når fram med sin sak.

Sikkerhetsstyrkene skal ha vært ansvarlig for drap på minst 46 personer i forbindelse med demonstrasjonene i 2017. Den forrige riksadvokaten sendte ut arrestordre på flere av dem som angivelig sto bak drapene, men per juni 2018 hadde

---

¹² Blant de løslatte var den opposisjonelle Daniel Ceballos, som tidligere var ordfører i byen San Cristóbal, vest i Venezuela. Ceballos sonet en dom på fire år for opprør og organisering av protester mot regjeringen i 2014. Etter løslatelsen må Ceballos månedlig melde seg for myndighetene. Han kan ikke forlate Venezuela, og han kan heller ikke snakke med media eller kommentere forhold i sosiale medier, ifølge en beslutning fra retten. En annen som ble løslatt var en pensjonert general, Ángel Vivas, som hadde sittet fengslet i ca. et år (AP 2018).

kun én av disse sakene blitt bragt inn for rettsapparatet. Dette var en sak mot en lokal politimann anklaget for et drap i mai 2017 (OHCHR 2018, s. 9).

Etter at forrige riksadvokat ble avsatt av den nye grunnlovgivende forsamlingen i august 2017, og en ny kom på plass, har etterforskningsprosessen mot de som skal ha begått overgrep blitt ytterligere forsinket, og svært lite har blitt gjort, uttalte OHCHR i 2018 (OCHR 2018, s. 10). Ingenting tyder på at dette har endret seg siden.

Per juli 2019 hadde fem personer innenfor spesialpolitiet FAES blitt dømt for forsøk på mord, misbruk av våpen og fabrikkering av straffesaker som skal ha skjedd i 2018. I tillegg var 388 personer i FAES under etterforskning (OHCHR 2019a, s. 11). Per september 2019 (OHCHR 2019b) var 104 medlemmer av sikkerhetsstyrkene dømt for brudd på menneskerettighetene i perioden august 2017 til mai 2019. Dette er informasjon OHCHR har mottatt fra myndighetene. OHCHR har imidlertid ikke blitt informert om hvilken type overgrep det dreier seg, hvilke myndighetsorganer de dømte tilhører, eller om ofrenes profil.

Professor Natalia Gan ved Universidad Metropolitana i Caracas viser til at rettssikkerheten i Venezuela uten tvil er i krise, og til at straffriheten i Venezuela overstiger 90 % – manglende likhet og rettferdighet overfor loven er dermed dagligdags. Offer for menneskerettsbrudd har ingen adgang til adekvat oppreisning. Befolkningen er generelt redd for å anmelde forhold, og har ingen tillit til rettsapparatet. Andre faktorer som trekkes fram av professor Gan er manglende transparens og et rettssystem som ikke er uavhengig (Gan, melding mars 2020; Gan 2020).

Skriftlige kilder

- Amnesty International (2019, 20. februar). *Venezuela: Hunger, punishment and fear, the formula for repression used by authorities under Nicolás Maduro*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/02/venezuela-hunger-punishment-and-fear-the-formula-for-repression-used-by-authorities-under-nicolas-maduro/> [lastet ned 2. juni 2020]
- Amnesty International (2020a, 10. mars). *Derecho a manifestar, nuevamente limitado en Venezuela, hoy #10M...* [facebookmelding]. Caracas: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://ne-np.facebook.com/amnistia.org/posts/derecho-a-manifestar-nuevamente-limitado-en-venezuela-hoy-10madultos-mayores-afe/10151398689944963/> [lastet ned 3. juni 2020]
- Amnesty International (2020b, 23. mars). *Venezuela: Journalist reporting on covid-19 jailed*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/amr53/2019/2020/en/> [lastet ned 3. juni 2020]
- Amnesty International (2020c, 8. april). *Venezuela: Attacks against opposition members grow*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/amr53/2114/2020/en/> [lastet ned 3. juni 2020]
- AP, dvs. The Associated Press (2018, 1. juni). Venezuela releases dozens of political activists. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2018/06/01/world/americas/venezuela-releases-prisoners.html> [lastet ned 3. juni 2020]
- BBC News (2019, 29. mars). Venezuela crisis: Guaidó banned from office for 15 years. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-47739510> [lastet ned 3. juni 2020]
- CNBC (2018, 21. mai). Venezuela's President Maduro wins election but could face sanctions. *CNBC*. Tilgjengelig fra <https://www.cnn.com/2018/05/20/venezuelas-president-maduro-wins-presidential-vote-election-board-says.html> [lastet ned 3. juni 2020]
- Ebus, B. (2020, 25. februar). *Under a merciless sun: Venezuelans stranded across the Colombian border*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombiavenezuela/under-merciless-sun-venezuelans-stranded-across-colombian-border> [lastet ned 3. juni 2020]
- The Economist (2019, 18. desember). More dollars and fewer protests in Venezuela. *The Economist*. Tilgjengelig fra <https://www.economist.com/the-americas/2019/12/18/more-dollars-and-fewer-protests-in-venezuela> [lastet ned 3. juni 2020]
- Espacio público (2020, 4. juni). *Mayo: confinamiento, intimidación y detenciones* [Mai: innesperring, intimidering og arrestasjoner]. Caracas: Espacio público. Tilgjengelig fra <http://espaciopublico.org/mayo-confinamiento-intimidacion-y-detenciones/> [lastet ned 10. juni 2020]
- Faiola, A., Boburg, S. & Herrero, A.V. (2020, 11. mai). Venezuela raid: How an ex-Green Beret and a defecting general planned to capture Maduro. *The Washington Post*. Tilgjengelig fra https://www.washingtonpost.com/world/the_americas/venezuela-raid-jordan-goudreau-cliver-alcala-maduro/2020/05/10/767c3386-9194-11ea-9322-a29e75effc93_story.html [lastet ned 3. juni 2020]
- Foro Penal (u.å.). *Presos Políticos. Categorías*. Caracas: Foro Penal. Tilgjengelig fra <https://foropenal.com/presos-politicos/#categorias> [lastet ned 3. juni 2020]

- Foro Penal (2020a, 12 mai). *Political Prisoners in #Venezuela as of May 11th, 2020...* [twittermelding]. Caracas: Foro Penal. Tilgjengelig fra <https://twitter.com/ForoPenalENG/status/1259987856640139264> [lastet ned 3. juni 2020]
- Foro Penal (2020b, 1. juni). *Political Prisoners in #Venezuela as of Jun 1st, 2020...* [twittermelding]. Caracas: Foro Penal. Tilgjengelig fra <https://twitter.com/ForoPenalENG/status/1267571298579947521> [lastet ned 3. juni 2020]
- Gallón, N. (2020, 7. mars). Venezuelan refugees are returning home amid the coronavirus pandemic. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2020/04/06/americas/coronavirus-venezuela-refugees-intl/index.html> [lastet ned 3. juni 2020]
- Gan, N. (2020). *Rule of law crisis, militarization of citizen security, and effects on human rights in Venezuela*. Caracas: ERLACS. Tilgjengelig fra <https://www.erlacs.org/articles/abstract/10.32992/erlacs.10577/> [lastet ned 2. juni 2020]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2017a, 29. november). *Venezuela: Crackdown on dissent*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2017/11/29/crackdown-dissent/brutality-torture-and-political-persecution-venezuela> [lastet ned 3. juni 2020]
- HRW (2017b, 29. november). *Venezuela: Systematic abuse of opponents*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2017/11/29/venezuela-systematic-abuses-opponents> [lastet ned 3. juni 2020]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2019a, 15. juli). *A glimmer of light in Venezuela's gloom*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/venezuela/75-glimmer-light-venezuelas-gloom> [lastet ned 3. juni 2020]
- ICG (2019b, 16. september). *Venezuela's military enigma*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/venezuela/039-venezuelas-military-enigma> [lastet ned 3. juni 2020]
- ICG (2020, 26.mai). *Watch list 2020 – spring edition*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/global/watch-list-2020-spring-edition> [lastet ned 3. juni 2020]
- Infobae (2019, 8. april). La lista de los 152 militares detenidos en Venezuela acusados de traición a la patria. *Infobae*. Tilgjengelig fra <https://www.infobae.com/america/venezuela/2019/04/08/la-lista-de-los-152-militares-detenido-en-venezuela-acusados-de-traicion-a-la-patria/> [lastet ned 3. juni 2020]
- Knudsen, C. (2020, 5. januar). Venezuelas inflasjon er verdens høyeste: «Ulovlige» penger som bankene ikke kan ta holder økonomien i gang. *E24*. Tilgjengelig fra <https://e24.no/internasjonalt-oekonomi/i/Op2BL1/venezuelas-inflasjon-er-verdens-hoeyeste-ulovlige-penger-som-bankene-ikke-kan-ta-holder-oekonomien-i-gang> [lastet ned 3. juni 2020]
- Krygier, R. & Zuñiga, M. (2019, 6. august). Venezuelans brace for more hardship after Trump stiffens sanctions. *The Washington Post*. Tilgjengelig fra https://www.washingtonpost.com/world/the_americas/venezuelans-brace-for-more-hardship-after-trump-stiffens-sanctions/2019/08/06/b7c6571a-b84e-11e9-8e83-4e6687e99814_story.html [lastet ned 3. juni 2020]
- Krauze, E. (2018, 8. mars). Hell of a fiesta. *The New York Review of Books*. Tilgjengelig fra <http://www.nybooks.com/articles/2018/03/08/venezuela-hell-fiesta> [lastet ned 3. juni 2020]
- Kurmanaev, A. (2018, 24. mai). The tragedy of Venezuela. *The Wall Street Journal*. Tilgjengelig fra <https://www.wsj.com/articles/the-tragedy-of-venezuela-1527177202> [lastet ned 3. juni 2020]

- Kurmanaev, A. (2020, 10. mars). Venezuelan opposition, trying to rekindle protests, is pushed back by tear gas. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2020/03/10/world/americas/venezuela-protests-maduro-guaido.html> [lastet ned 3. juni 2020]
- Landinfo (2019a, 15. august). *Venezuela: Kritiske ytringer i sosiale medier*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/08/Venezuela-respons-Kritiske-ytringer-i-sosiale-medier-15082019.pdf> [lastet ned 3. juni 2020]
- Landinfo (2019b, 1. oktober). *Venezuela: Los colectivos*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Venezuela-respons-Los-colectivos-01102019.pdf> [lastet ned 3. juni 2020]
- Marsteintredet, L. (2017, 19. oktober). Damned if you do, damned if you don't. Den demokratiske opposisjonens dilemma i Venezuela. *Saktuelt* [blogg]. Tilgjengelig fra <https://saktuelt.com/2017/10/19/damned-if-you-do-damned-if-you-dont-den-demokratiske-opposisjonens-dilemma-i-venezuela/> [lastet ned 3. juni 2020]
- MSF, dvs. Médecins Sans Frontières (2019, 18. desember). *Venezuelans in Colombia: an unattended crisis*. Genève: MSF. Tilgjengelig fra https://www.msf.org/venezuelans-colombia-unattended-crisis?gclid=EA1aIQobChMIqaC1h8_T6AIVksmyCh2AcAD9EAAAYASAAEgJqOvD_BwE [lastet ned 3. juni 2020]
- NRK (2018, 28. mai). *Nyhetsmorgen 28. mai. Benedicte Bull om Venezuela* [radioprogram]. Oslo: NRK. Tilgjengelig fra <https://radio.nrk.no/serie/nyhetsmorgen/NPUB32010518/28-05-2018> [lastet ned 3. juni 2020]
- NRK (2020, 13. mai). *Nyhetsmorgen radio 13. mai. Anders Tvegård om Venezuela* [radioprogram]. Tilgjengelig fra <https://radio.nrk.no/serie/nyhetsmorgen/NPUB32009520/13-05-2020> [lastet ned 3. juni 2020]
- NTN24 (2019, september). Foro Penal: Lista de presos políticos en Venezuela ascendió a 476 detenidos [Foro Penal: Listen over politiske fanger i Venezuela er oppe i 476 fengslede]. NTN24. Tilgjengelig fra <https://www.ntn24.com/americas-latina/venezuela/foro-penal-lista-de-presos-politicos-en-venezuela-ascendio-476-detenidos> [lastet ned 3. juni 2020]
- OHCHR, dvs. United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (2017, august). *Human rights violations and abuses in the context of protests in the Bolivarian Republic of Venezuela from 1 April to 31 July 2017*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra http://www.ohchr.org/Documents/Countries/VE/HCReportVenezuela_1April-31July2017_EN.pdf [lastet ned 3. juni 2020]
- OHCHR (2018, juni). *Human rights violations in the Bolivarian Republic of Venezuela: Downward spiral with no end in sight*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra https://www.ohchr.org/Documents/Countries/VE/VenezuelaReport2018_EN.pdf [lastet ned 3. juni 2020]
- OHCHR (2019a, 5. juli). *Human rights in the Bolivarian Republic of Venezuela. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the situation of the Human rights in the Bolivarian Republic of Venezuela (Advance unedited version)*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/report-united-nations-high-commissioner-human-rights-situation> [lastet ned 3. juni 2020]
- OHCHR (2019b, 9. september). *Oral update on the human rights situation in the Bolivarian Republic of Venezuela*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24958&LangID=E> [lastet ned 3. juni 2020]

- OVCS, dvs. Observatorio Venezolano de Conflictividad Social (2019, 18. januar). *Informe OVCS: Conflictividad social en Venezuela 2018 [OVCS opplyser: samfunnskonflikt i Venezuela 2018]*. Caracas: OVCS. Tilgjengelig fra <https://www.civilisac.org/informes/informe-ovcs-conflictividad-social-en-venezuela-2018> [lastet ned 9. juni 2020]
- OVCS (2020, april). *716 protestas durante el mes de abril*. Caracas: OVCS. Tilgjengelig fra <https://www.observatoriodeconflictos.org.ve/tendencias-de-la-conflictividad/conflictividad-social-en-venezuela-durante-abril-2020> [lastet ned 3. juni 2020]
- Parraga, M., Cohen, L. & Spetalnik, M. (2020, 8. april). Exclusive: Venezuela gasoline shortages worsen as U.S. tells firms to avoid supply – sources. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-usa-venezuela-gasoline-exclusive/exclusive-venezuela-gasoline-shortages-worsen-as-u-s-tells-firms-to-avoid-supply-sources-idUSKCN21Q29M> [lastet ned 3. juni 2020]
- Rapalo, M. (2020, 11. mars). Venezuela protest: Opposition clashes with police. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2020/03/venezuela-protest-opposition-clashes-police-200311083942117.html> [lastet ned 3. juni 2020]
- Reuters (2018, 22. januar). EU confirms new sanctions on seven senior Venezuela officials. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-eu/euconfirms-new-sanctions-on-seven-senior-venezuela-officials-idUSKBN1FB1L0> [lastet ned 3. juni 2020]
- Reuters (2020, 5. februar). Venezuela's inflation tumbles to 9.586% in 2019: central bank. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-economy/venezuelas-inflation-tumbles-to-9586-in-2019-central-bank-idUSKBN1ZY2YQ> [lastet ned 3. juni 2020]
- Stefansen, A. (2018, 26. mai). Hva nå, Venezuela? *NRK*. Tilgjengelig fra https://www.nrk.no/urix/hva-na_venezuela_-1.14055333 [lastet ned 3. juni 2020]
- Stefansen, A. (2020, 8. juni). Kritikere kaller Venezuelas koronatall absurde. *NRK*. Tilgjengelig fra <https://www.nrk.no/urix/kritikere-kaller-venezuelas-koronatall-absurde-1.15044221> [lastet ned 9. juni 2020]
- TI, dvs. Transparency International (2020, 23. januar). *Corruption perceptions index 2019 – Venezuela*. Berlin: TI. Tilgjengelig fra <https://www.transparency.org/cpi2019> [lastet ned 3. juni 2020]
- UNHCR (2019, desember). *Venezuela situation*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Venezuela%20Situation%20Update%20-%2017DEC19.pdf> [lastet ned 3. juni 2020]
- Wood, T. (2020, 23. januar). A yes on, Juan Guaidó's attempt at regime change in Venezuela has stalled. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/23/juan-guaido-regime-change-venezuela-chavismo-maduro> [lastet ned 3. juni 2020]
- Yapur, N. & Zerpa, F. (2020, 24. april). Riots erupt in Venezuela's countryside over food, fuel scarcity. *Bloomberg*. Tilgjengelig fra <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-04-24/riots-erupt-in-venezuela-countryside-due-to-food-fuel-scarcity-k9eei9rd> [lastet ned 3. juni 2020]
- Aaser, K. (2017, 31. juli). Forsker om Venezuela-valg: – Fører til mer splid, konflikt og vold. *VG*. Tilgjengelig fra <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/rqR68/forsker-om-venezuela-valg-foerer-til-mer-splid-konflikt-og-vold> [lastet ned 3. juni 2020]

Muntlige kilder

Bull, B. Professor ved Senter for Utvikling og Miljø (SUM) ved UiO. Telefonsamtale mars 2020.

Caritas Venezuela. Leder av Caritas Venezuela (director) Janeth Marquez og ernæringsekspert, innleid av Caritas Venezuela, Susanna Rafaelli. Møte i Caracas 7. mai 2019

CERAC, dvs Conflict Analysis Resource Center. Møte i Bogotá mai 2019

Gan, N. Professor ved Universidad Metropolitana, Caracas. Møte i Caracas 8. mai 2019.
meldingsutveksling mars og juni 2020.

Gan jobber med menneskerettigheter og borgeres sikkerhet

Garcia, M. Country Director, Jesuit Refugee Service. Møte i Bogotá 4. mai 2019.

Jesuit Refugee Service er en del av paraplyorganisasjonen Jesuit Network.
Organisasjonen jobber med flyktninger og migranter i en rekke land, blant annet i Venezuela, Colombia, Ecuador og Mexico. Jesuitbevegelsen har fem kontorer i Colombia som mottar colombianske IDPs og venezuelanske migranter.

Foro Penal. Venezuelansk menneskerettsorganisasjon. Møte i Caracas 8. mai 2019,
meldingsutveksling 28. mai, 2. september 2019, februar 2020, 28.april 2020.

Rosales, A. Forsker ved Senter for Utvikling og Miljø ved UiO. E-post 28. februar 2018,
telefonsamtaler juni og september 2018.

Marsteintredet, L. Telefonsamtaler 27. juni 2018 og juni 2020, e-post 10. august 2018.

Leiv Marsteintredet er førsteamanuensis ved Universitet i Bergen. Han er forsker på Latin-Amerika og er svært godt oppdatert på situasjonen i Venezuela.

PROVEA, dvs. Programa Venezolano de Educación – Acción en Derechos Humanos. Rafael Uzcategui. Møte i Caracas 8. mai 2019.

PROVEA er en venezuelansk organisasjon som jobber med menneskerettigheter og med sosiale og kulturelle rettigheter. Den jobber blant annet med å skaffe advokater og gratis juridisk hjelp til undersøkelser i rettssaker. Organisasjonen trekkes fram som en svært pålitelig kilde av flere. Lederen er sosiolog og gir gode analyser av organisasjonen.

Slettemark, G. Leder av Transparency International Norge. Seminar Jeløya 25. mai 2018.

Sæther, S.A. Telefonsamtale 23. juni 2018.

Sæther er professor i historie ved Universitetet i Oslo. Han har blant annet forsket på temaer i latinamerikansk og karibisk historie.

Venezuelansk kilde. Meldingsutveksling, 18. februar 2020.

Kilden er født og oppvokst i Venezuela, og er godt oppdatert om samfunnsforholdene i landet.